

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

БОРИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ МИХИЗ
(1922 - 1997)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2002

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

73

АУТОР КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 80 година рођења књижевног критичара, драмског писца и ранијег управника БМС Борислава Михајловића Михиза. Изложба је отворена од 18. јуна до 12. јула 2002. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС и Рукописног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталошке јединице уписане су сигнатуре.

Он сам је за себе тврдио да је "критичар импресиониста, старинског кова, да је занат учио код Скерлића, Матоша, Сент-Бева, да је свака права критика у основи импресионистичка, а да његов евидентни еклектицизам није мана но израз ширине духа и пријемчивости": Борислав Михајловић Михиз, најистакнутији критичар НИН-а, од раних педесетих наовамо, парадигма у чијој ће сенци остати сви његови наследници.

Сада када су се појавили *Портрети*, нова књига Борислава Михајловића – нова, али и стара, будући да су се у њој нашли и неки текстови из његових ранијих књига: *Огледи* (1951) и *Књижевни разговори* (1971) – може ли се, дакле, сада нешто одузети или додати овој скици за Михизов портрет? Може ли се уопште рећи нешто што већ није речено? Могу ли се, напokon, *Портрети* читати и као својеврсни имплицирани критички аутопортрет овог писца? (...)

Укратко, следимо ли досетку из наслова најновијих Михизових записа, и *Портрети* би се могли одредити парадоксом: *аутопортрети других*; јер иако су писани као огледи о другима, најчешће истакнутим писцима, они су, заправо, и огледало свога писца.

Мишивој Сребро, 1989

Познато је целокупној нашој културној јавности да је Борислав Михајловић Михиз био међу оним српским критичарима који су имали ту привилегију, да кад кажу: *ја тврдим, ја мислим, ја процењујем*, да је то примано, у оном времену када је гворено, као оригиналност, јер је била таква акустика у културној јавности да је његова реч, нарочито она реч која је

објављивана у НИИ-у, у оном НИИ-у који је водио Ђорђе Раденковић, а не овом који је добио четвртасти облик, да је била примана као нека врста очекиваног отпора наслаганим обрасцима. И отуда, с правом, сада генерација којој припада и Михајло Пантић говори о Михизу као о критичару који за собом има један мит о себи.

Мирослав Егерић, 1995

Једна од омиљених теза Борислава Михајловића Михиза, последњег аутентичног изданка старе српске импресионистичке критич(ар)ске школе, јесте она којом се тврди да су књижевни критичари, сви одреда, нереализовани приповедачи или романијери, такорећи, писци у оставци. И мада г. Михајловић, са својственим му козерским шармом и убедљивошћу, уме ту тезу горљиво да брани, она одскора дефинитивно не важи. Тачније, од часа када је сам Михиз објавио прва поглавља *Аутобиографије – о другима* (први том 1990, други 1993). На страницама те необичне аутобиографије само се белодано потврђује чињеница коју смо давно знали – да је претежни део онога што је Борислав Михајловић за свога живота написао, без обзира на разлике у жанру, пре и после свега, литература од дара и од нерва.

Михајло Пантић, 1999

А оне Михајловићеве глобалне и често паушалне схеме? Одмах да кажем да му лично на њима највише завидим, и да их не убрајам у његове личне заслуге. Михајловићевски, у њима видим пре свега природну биографску последицу. Уочи рата, Борислав Михајловић је похађао и завршио класичну гимназију у Карловцима. А нико, рекао бих, ко се није довољно рано срео са том једином правом европском класиком није лако ни у својој књижевности могао да разликује средиште од периферије, носеће стубове од везивних елемената. Тим пре што смо у нашем фамозном комплексу "заостајања за Европом" тако често били склони да уске ходнике прогласимо за широке видике. Уместо ширих и чвршћих мерила, дебело су подвлачене поједине текуће линије: она француска "од Бодлера до надреализма", англосаксонска од Паунда до Елиота, или руска од симболиста до футуриста. Захваљујући класичним темељима свог образовања, Михајловић је био међу реткима који нису књижевност трапили за једну "врсту књижевности". А самим тим ни оно што је вредно за модерно, ни модерно за помодно.

Отуда је, чини се, овај критичар могао да проговори о "окултизму" у књижевности крајем педесетих година, у време кад су се толики плашили да не испадну "немодерни". Отуд је био у стању да своју мисао брзим потезима стави у најшире координате. Отуд су и његове "схеме" биле ретко произвољне попут оне о француској и нашој књижевности. Отуд је већ у

наслову Андрићеве *Проклете авије* одмах осетио да "нешто од народне поезије, и од Његоша зазвучи одмах и отвори се у овој речи". Отуд је, речју, стално при руци имао визију наше књижевне традиције, селективно и хијерархијски ужлебљену, а не архивски загушену или модернистички приватизовану.

Никола Кољевић, 1984

У мом доживљају Михиз је најинтелигентнији човек кога сам упознао. Тако хитру и продорну, свестрану и прилагодљиву интелигенцију не знам да ико има данас у српској култури. Порочно радознао дух, непокојан и резигниран, темперамантан и меланхоличан, свагда спреман на дијалог и порицање и себе и другог, будан за моралан подвиг и частан чин, бистрог и строгог суда а добре и меке душе, више говорник но писац, поузданији судија но аналитичар, бунтован а нереволуционаран, са подједнаким слухом за класично и авангардно, поштовалац традиције и подстрекач иновације, у младости млаки левичар, у зрелости обзирни конзервативац, националист без иједне мржње и космополит духом и културом, човек који је само једног савременика мрзео и толико се њиме бавио да, кад би којим случајем био у питању Аристотел, он би на Балкану и средњој Европи био најбољи зналац Аристотела, галантан у праштању увреда и нанесених му неправди, некритичан према покајницима, покварењацима и битангама, невероватне способности да разуме противнике и неистомишљенике, лењ за своје дело, вредан за туђе, интелектуалац који би данас у свакој европској култури био међу првима по утицају и значењу на своје савременике, моћан да престиже своје доба (...)

У српској књижевности од Борислава Михајловића и не знам обимније и успешније критичко и сарадничко деловање једног писца на писце, своје савременике. У нашем добу, Михиз је по непосредном, стваралачком утицају на писце, у сарадњи на њиховим делима, можда утицајнија критичка личност од знаменитог Јована Скерлића у Србији на почетку двадесетог века. Никад се неће моћи праведно и истинито да сагледа и процени колико је Михиз помогао Добрици Ћосићу, Бориславу Пекићу, Антонију Исаковићу, Драгославу Михаиловићу, Мешу Селимовићу, Слободану Селенићу, Матији Бећковићу, Душану Ковачевићу... да их не набрајам више.

Добрица Ћосић, 1988

Године које је Борислав Михајловић Михиз провео у Библиотеци Матице српске као њен управник (1955-1960) свакако су врло значајне године у њеној историји. Током ових година Библиотека се осамосталила, установила предметни каталог, окупила неке од апсолутних униката старе српске књиге и "од тога тренутка Библиотека Матице српске, једина у Југославији, има скоро све што је на српском језику штампано у XVIII веку". Настављало се с микрофилмовањем старе периодике коју Библиотека Матице

српске није имала у својим фондовима, усталила се набавка и размена са бројним институцијама у земљи и иностранству. Реконструисан је део зграде за магацин.

Гордана Ђилас, 1998

Михизова соба личи на четири састављена иконостаса. У углу собе велика, масивна колевка. Над њом анђели и свеци надзиру је са сва четири зида. Кроз прозор окренут Тргу, помаља се зграда Дома синдиката. Не померајући се са места запажам на ормару неке "комплете" књига: Слободан Јовановић, Задругина плава едиција, Исидорине књиге. Појединачно препознајем књиге необичног слога на рикнама: ту је Булатовићев роман *Херој на магацину* и Михаиловићева документарна проза *Голи оток...*

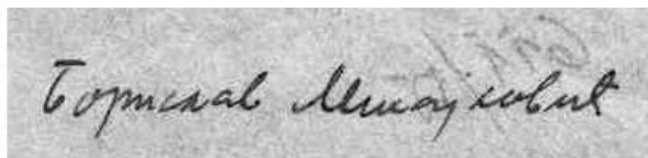
Михиз седи на каучу, на одгурнутој постељи, у пиџами. Дуго необријан, испошћен. Тек кад проговори, показује некадашњу виталност. Не прима, каже, никога. Ни пријатеље. Одавно не излази никуд. Седи и лежи.

Бранко Поповић, 1996

Немамо другог књижевног критичара који је толико година био мера у савременој српској књижевности колико оштрореки Михиз. Тек ће се дознавати како је својом речју показивао куда ваља ићи и ко је све изашао на тај пут. И немамо другог драмског писца који је као он вратио међу нас епске ликове. Где је год радио, оставио је нарочит белег. Тако и у Библиотеци Матице српске, коју је као управник водио 1955-1960.

Допrineо је да најстарија српска библиотека националног значаја постане самостална установа и успостави нов начин рада, да се догради простор за њене изузетне збирке и да се у њој нађе готово све што је на српском језику штампано у 18. веку. И ту, у својој Матици, Михиз је показао своју доминантну особину: био је увек мало српскији од других Срба, а да би се још боље видело шта је заправо српско.

Миро Вуксановић, 1997

Гордана Ђилас

ДЕЛА

1. Песме / Б. М. Михиз. - Београд : [б. и.], 1947. - 62 стр.
I 2692
2. Огледи / Борислав Михајловић. - Београд : Ново поколење, 1951. - 230 стр.
I 1258
3. Једна тужна историја у нашем сликарству : Душан Влајић (1911-1945) / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 2, бр. 56 (27. јануар 1952), стр. [9].
П фол 547
4. Више предузећу "Нопок" него Исидори Секулић : приказ / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 2, бр. 60 (24. фебруар 1952), стр. [9].
П фол 547
5. "87 песама" Миодрага Павловића : приказ / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 2, бр. 62 (9. март 1952), стр. [9].
П фол 547

6. Један век Бранкове лирике / Борислав Мијаловић. У: Лирске песме / Бранко Радичевић. - Београд : Ново поколење, 1952. - стр. 7-17.
П 7620
7. "Ratno putovanje" Mitre Mitrović / Borislav Mihajlović. U: Nova misao. - Beograd : Borba, 1953-1954. - God. 1, br. 10 (oktobar 1953), str. 646-658.
П П 28
8. У Паризу, оном католичком --- / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 121 (26. април 1953), стр. 5.
П фол 547

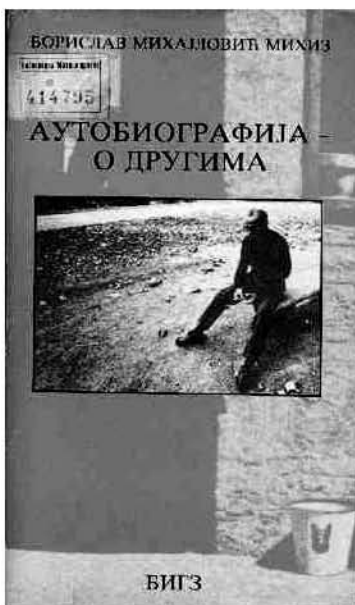
9. Угаони камен / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 130 (28. јун 1953), стр. 8.
П фол 547
10. Једна сезона у Паризу. (1), Теме / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 131 (5. јул 1953), стр. 8.
П фол 547
11. Једна сезона у Паризу. (2), "Егзистенцијалистичко лудо племе" / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 132 (12. јул 1953), стр. 7.
П фол 547
12. Једна сезона у Паризу. (3), Мали жанр / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 133 (19. јул 1953), стр. 7.
П фол 547

13. Једна сезона у Паризу. (4), Две стране палете / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 134 [тј. 135] (2. август 1953), стр. 7.
П фол 547
14. Једна сезона у Паризу. (5), Путовати! / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 136 (9. август 1953), стр. 7.
П фол 547
15. Једна сезона у Паризу. (6), Људи / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 138 (23. август 1953), стр. 8-9.
П фол 547

16. Мемоари Јаше Игњатовића : Матица српска - Нови Сад, 1953 / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 144 (4. октобар 1953), стр. 8.
П фол 547
17. Велике тамне површине / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 146 (18. октобар 1953), стр. 8.
П фол 547
18. Да поломимо отпоре конвенционалности / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 149 (8. новембар 1953), стр. 8.
П фол 547
19. Одроњени брегови : осврт на нашу књижевност 1953 / Борислав Михајловић. У: НИИ. - Год. 3, бр. 152 (29. новембар 1953), стр. 9.
П фол 547

20. Decenija naše književnosti / Borislav Mihajlović. U: Polja. - 1, 6 (dec. 1955), str. 1-6.
П Ш 1114
21. Од истог читаоца / Борислав Михајловић. - Београд : Нолит, 1956. - 371 стр.
П 14312
22. Бановић Страхиња / Борислав Михајловић. - Београд : Просвета, 1963. - 159 стр.
П 22292

23. Banović Strahinja / Borislav Mihajlović. - Novi Sad : Sterijino pozorje, 1963. - 122 str., [6] listova s tablama
П 434079
24. Књижевни разговори / Борислав Михајловић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1971. - XXVII, 311 стр.
П 47647
25. Издајце / Борислав Михајловић Михиз. - Београд : БИГЗ, 1986. - 402 стр.
П 97543
26. Priča o jednom životu / Borislav Mihajlović-Mihiz. U: Mića Popović / [tekst] Zoran Gavrić. - Ljubljana : Mladinska knjiga ; Beograd : Književne novine, 1987. - str. 11-37.
IV 19334

27. Милош : последња Чарнојевићева сеоба / Борислав Михајловић-Михиз. У: Црњански или Лако је Андрићу / Јелица Зупанц. - Београд : Атеље 212, 1987. - стр. VII-X.
I 37611
28. Портрети / Борислав Михајловић. - Београд : Нолит, 1988. - 419 стр.
II 407599
29. Аутобиографија - о другима / Борислав Михајловић-Михиз. - Београд : Београдски издавачко-графички завод, 1990. - 362 стр.
II 414795

30. Личне заменице Матије Бећковића / Борислав Михајловић Михиз. У: Рече ми један чоек / Матија Бећковић. - Београд : Српска књижевна задруга : БИГЗ ; [Никшић] : Универзитетска рјеч, 1990. - стр. 205-224.
31. Профилом окренут прошлости, лицем свету : реч на свечаној седници Матице српске посвећеној стогодишњици рођења Ива Андрића / Борислав Михајловић Михиз. У: Летопис Матице српске. - 168, 449, 4 (апр. 1992), стр. 598-608.
II 951, ПМС II 1
32. Аутобиографија - о другима. Књ. 2 / Борислав Михајловић-Михиз. - Београд : Београдски издавачко-графички завод, 1993. - 299 стр.
II 414795/2

33. Казивања и указивања / Борислав Михајловић Михиз. - Београд : Београдски издавачко-графички завод, 1994. - 377 стр.
П 422711
34. Јован Скерла и Вељко Петровић / Б. М. Михиз. У: Борба. - Год. 47, бр. 214 (2. VIII 1999), стр. 7.
П V 508

ЛИТЕРАТУРА

35. Srpska Vojvodina Borislava Mihajlovića / Aleksandar Forišković. У: Polja. - 2, 10-11 (okt.-nov. 1956), str. 2.
П III 1114
36. Сатире Радоја Домановића први пут на нашој сцени / Јован Путник. У: Дневник. - Нови Сад : Дневник, 1953-. - (29. новембар 1958), стр. 12.
П V 510, П V 514

37. Борислав Михајловић Михиз - Док поново не будем имао нешто да кажем / Феликс Пашић. У: Борба. - Београд : Борба, 1922-. - (Недеља, 30. јун 1963), стр. 6.
 II V 508
38. Борислав Михајловић : "Бановић Страхиња" / Слободан Селенић. У: Борба. - Београд : Борба, 1922-. - (2. март 1963), стр. 7.
 II V 508

Управном Одбору Матице српске
 Нови Сад

Бито тине већ више од пола година како сам
 Управни одбор могао једну маћу, на којој, до данас
 још, узалуд покушавам решити.

Ка тринесет година пре него да данас, писан
 смисао да отворим да тврдим радите због којих
 сам тражио место управника Матице српске.
 Смисао сам са свим приликама и раздвојеним
 себи да тине одржавају своју срећност и жељу
 да радим на великим националним традицијама и
 безбројним актуелним задацима Матице и у овом
 конкретном случају ове библиотеке. Мисао у свом
 животу нисам није ни о какве смислу (варам се
 да и нбу) и чак сам свој живот, себи и уз више
 тежакте, зарађивао својим радом. Управни одбор
 Матице српске може, чаравно, ако хоће да створи,
 да отвори могућности, квалификација или
 отвори за место које тражи, али није у Управном
 одбору ова аутоматски никаква права да доводи у
 судину неког другог човека.

Одлука отворити ове библиотеке је, бар што се мене тиче,
 те, брзо директивна. Она може да тине само, да "

Михизово писмо Управном одбору Матице српске (1955)

39. Још једна домаћа драма / Мухарем Первић. У: Политика. - Београд :
 Политика, 1904-. - (уторак 24. јануар 1967), стр. 12.
 II V 594, II V 580,
40. Одирање - уз прво извођење "Краљевића Марка" Борислава
 Михајловића Михиза у Југословенском драмском позоришту / Петар
 Волк. У: Књижевне новине. - Београд : Удружење књижевника
 Србије : Књижевне новине, 1948-. - (12. април 1969), стр. 8.
 II V 537
41. Михизово слово љубави / Никола Кољевић. У: Књижевне новине. -
 Београд : Удружење књижевника Србије : Књижевне новине, 1948-. -
 (21. јун 1980), стр. 7-9.
 II V 537

42. Михизово "Слово љубве" / Никола Кољевић. У: Песник иза песме / Никола Кољевић. - Сарајево : "Веселин Маслеша", 1984. - стр. 184-190.
II 93139
43. Француска за форинту : Борислав Михајловић Михиз: Издајице (драме); БИГЗ, Београд, 1986. / Светислав Јованов. У: Летопис Матице српске. - 163, 439, 3-4 (март-апр. 1987), стр. 553-557.
II 951, ПМС II 1
44. "Од истог читаоца" Борислава Михајловића / Витомир Вулетић. У: О српским писцима / Витомир Вулетић. - Ваљево : Ваљевска штампарија, 1992. - стр. 65-69.
III 412331

Управном одбору Матице Српске
Нови Сад

Обраћам се Управном одбору Матице
Српске са молбом да ме постави на место
Управног библиотекарског Матице Српске.

Београд 7. IV. 1955
Борислав Михајловић
Београд, Сојинице бр. 28

Михизово обраћање Управном Одбору Матице српске (1955)

45. Туђе и Михизове истине / Љубица Поповић-Бјелица. У: Реч после / Љубица Поповић-Бјелица. - Нови Сад : Књижевно-уметничка задруга Славија, 1994. - стр. 82-85.
II 421730
46. Миодраг Павловић и Борислав Михајловић : Борислав Михајловић о збирци 87 песама (1952) / Мирослав Егерић. У: Срећна рука / Мирослав Егерић. -. - Нови Сад : Дневник, 1994. - стр. 145-153.
II 423437
47. Нетко бјеше Страхинићу Бане / Петар Марјановић. - [Нови Сад : Матица српска, 1997]. - Стр. 87-99
П. о.: Зборник Матице српске за сценске уметности и музику; 16/17, 1995.
III 415163

48. Други - о Михизу / приредили Владета Јанковић, Милан Јанковић. - Београд : Стубови културе, 1998. - 498 стр.
П 436579
49. Разговор с Михизом : белешка о пишчевом Дневнику 21. марта 1996 / [приредио] Бранко Поповић. У: Летопис Матице српске. - 174, 461, 2 (феб. 1998), стр. 398-401.
П П 951, ПМС П 1
50. Борислав Михајловић Михиз / Гордана Ђилас. У: Шест посленика Библиотеке Матице српске / Гордана Ђилас. - Нови Сад : Библиотека Матице српске, 1998. - стр. 45-74.
Б Ш 4458
51. Борислав Михајловић Михиз : о другима, поводом себе / Михајло Пантић. У: Александријски синдром 3 / Михајло Пантић. - Нови Сад : Матица српска, 1999. - стр. 161-165.
П 447564
52. Озбиљан покушај / Димитрије Ј. Машановић. У: Одгонетање тајне стварања / Димитрије Ј. Машановић. - [1. изд.]. - Нови Сад : Змај, 2001. - стр. 174-175.
Ш 427003

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

53. Борислав Михајловић Михиз
54. Михизова молба за место управника Библиотеке Матице српске Управном Одбору Матице српске, писана у Београду 7. априла 1955. године (РОМС бр. 611/1955)
55. Михизово поновно обраћање Управном Одбору Матице српске, Београд, 15. октобра 1955. године (РОМС бр. 611/1955)
56. Извод из записника Треће седнице Управног Одбора МС од 27. октобра 1955. године (РОМС бр. 611 и 703/55)
57. Списак службеника и радника МС који се стављају на расположење Библиотеци Матице српске (РОМС бр. 981/58)
58. Михиз отвара изложбу Миће Поповића 1954. године
59. Борислав Михајловић Михиз, рад Миће Поповића

БОРИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ МИХИЗ
1922 - 1997

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутор Каталога
Ксенија Светличић

Припрема
Ксенија Светличић

Умножавање
Ач-Шанта Атила

Повез
Милорад Родић

Тираж
100 примерака